

Оксана Ігорівна Баглай,

викладач-стажист кафедри іноземних мов Львівського інституту економіки і туризму

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ ДО МІЖКУЛЬТУРНОГО СПІЛКУВАННЯ

У статті розглядається сутність обґрунтованих основних підходів до формування готовності майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування у процесі навчання: міжкультурного, компетентнісного, системного та комунікативного.

Ключові слова: фахівець міжнародного туризму, готовність, міжкультурне спілкування.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Інтенсифікація та розширення міжнародних контактів вплинули на вибір стратегічних орієнтирів і пріоритетів вітчизняної освіти. Зокрема, сьогодні актуальною проблемою є підготовка конкурентоспроможного фахівця, який має не лише необхідні знання та вміння, але й комплекс компетентностей, що допомагають йому гнучко адаптуватися до умов ринку. При розробці національних систем компетентностей, сумісних із загальноєвропейськими, доцільно враховувати ті, які на загальноєвропейському рівні визначено як базові компетентності, а саме: “інструментальні (здатність до аналізу і синтезу, здатність до організації та планування, базові загальні знання, базові знання з професії, письмові й усні комунікаційні вміння рідною мовою, знання іншої мови, елементарні комп’ютерні вміння, уміння управління інформацією, здатність вирішувати проблеми, здатність приймати рішення), міжособистісні (здатність до критики і самокритики, здатність працювати в команді, здатність працювати в міждисциплінарній команді, здатність взаємодіяти з експертами в інших предметних сферах, здатність сприймати різноманіття та міжкультурні

відмінності, здатність працювати в міжнародному контексті, міжособистісні вміння, сповідування етичних цінностей) і системні (здатність застосовувати знання на практиці, дослідницькі вміння, здатність до навчання, здатність до адаптації до нових ситуацій, здатність до генерації нових ідей (творчості), лідерство, розуміння культур та звичаїв інших країн, здатність працювати автономно, здатність до розроблення проєктів та управління ними, здатність до ініціативи і підприємництва, відповідальність за якість, прагнення до успіху)” [8, с. 350–351]. Серед них є значна кількість компетентностей, важливих для практичної туристичної діяльності, що орієнтує на формування у майбутніх фахівців міжнародного туризму професійної культури та переходу їх професійно-орієнтованого спілкування від монокультурного до міжкультурного. Тому актуальним завданням професійної підготовки майбутніх фахівців є визначення концептуальних засад формування їх готовності до міжкультурного спілкування у контексті стратегічних орієнтирів і пріоритетів освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. Проблема міжкультурного спілкування була об’єктом вивчення багатьох учених (Ф. Бацевич, Дж. Бенкс, О. Бондаренко, Н. Бориско, Дж. Валімай, М. Вайнберг, В. Вогт, Р. Ворен, І. Воробйова, А. Гордєєва, Ю. Друзь, А. Іванова, С. Литвин), а також розглядалася у працях щодо *підготовки фахівців туристичної галузі* (В. Пазенок, Е. Слободенюк, В. Федорченко), *професійного спілкування* (Л. Барановська, Г. Локарева, Г. Мешко, І. Радомський, Л. Савенкова), *виховання культури міжкультурного спілкування* (К. Джеджера, З. Донець, А. Клепікова, І. Мачуська, В. Полторацька, І. Тимченко, М. Триняк), *готовності фахівців до діяльності* (А. Асмолов, М. Дьяченко, О. Коберник, О. Кучерявий, А. Линенко, М. Пайкуш, В. Сластьонин), *готовності до іншомовного спілкування* (М. Галицька, Л. Гапоненко, І. Комарова, Н. Логутіна) та ін. Незважаючи на вагомі результати досліджень підготовки фахівців для сфери туризму, проблема формування готовності майбутніх фахівців

міжнародного туризму до міжкультурного спілкування недостатньо досліджена і потребує визначення концептуальних засад у контексті сучасних вимог до професійної підготовки.

Мета статті – розкрити сутність концептуальних підходів до формування готовності майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Міжнародні контакти відбуваються за участю людей з різними культурами, тому їх спілкування повинно ґрунтуватися на знанні особливостей цих культур. У цьому аспекті набуває значущості міжкультурний підхід до професійного спілкування фахівця з отримувачем туристичних послуг та продуктів. Увага до цього підходу зростає у професійній підготовці майбутніх фахівців міжнародного туризму тому, що він, як один із провідних підходів в освіті, покликаний забезпечити неконфліктне співіснування представників різних культур у спільному середовищі. Процес спілкування в межах міжкультурного підходу базується на власному культурному досвіді особистості, на вже наявних у неї знаннях іншомовної культури, на позитивній налаштованості щодо результативності цього процесу.

Аналіз проблеми співвідношення понять “спілкування” і “діяльність” надав можливість дійти до висновку, що “спілкування – це комунікативний вид людської діяльності, котрий включений у трудову діяльність та є її необхідною умовою. Спілкування можна визначити як симетричну міжсуб’єктну взаємодію, в якій є певні фази і рівні” [7, с. 8]. Хоча основною метою комунікаційного процесу є забезпечення розуміння тієї інформації, що є предметом обміну, сам факт обміну ще не гарантує ефективності спілкування.

Спілкування також обслуговує ще й іншу, некомунікативну, діяльність, яка може мати як матеріальний характер (матеріальні об’єкти – носії соціальних цінностей – знаряддя, предмети, засоби людської праці), так і духовний (ідеї, думки, ідеали, цінності). Цілі такого спілкування виходять за межі самого спілкування, тобто: “спілкування здійснюється задля чогось: отримати чи

надати матеріальні блага (предмети, послуги), забезпечити взаємодію при виконанні спільної роботи (практичної та теоретичної), одержати або передати ті чи інші дані, змінити стан, допомогти іншій людині у вирішенні її духовних проблем, виробити власне ставлення до важливих явищ життя тощо” [2, с. 172]. Залучення студентів до таких видів спілкування у контексті професійної діяльності відбувається у навчальному закладі.

Ефективність формування у студентів культури професійного спілкування під час навчання у навчальному закладі є можливою за таких педагогічних умов: розвиток у студентів рефлексивного ставлення до комунікативного аспекту майбутньої професійної діяльності, спрямованості на вдосконалення способів і прийомів ділового спілкування; використання групових форм організації навчання, побудованого відповідно до принципів соціально-психологічного тренінгу; застосування методів активного навчання, що моделюють соціальний контекст та способи спілкування в ситуаціях професійної взаємодії (сюжетно-рольові і ділові ігри, метод аналізу конкретних ситуацій, групові дискусії тощо); розвиток перцептивних, інтерактивних та комунікативних умінь студентів одночасно з корекцією їх ціннісних орієнтацій у сфері професійного спілкування; орієнтація викладача на діалогічну форму навчальної взаємодії з студентами, що забезпечує сприятливий психологічний мікроклімат, атмосферу творчого пошуку і співробітництва під час занять, емоційний контакт з ними [3, с. 7]. Як бачимо, ці умови сприяють також формуванню міжкультурної комунікативної компетентності студентів, яка є важливою складовою професійної компетентності майбутніх фахівців міжнародного туризму.

Оскільки професія інтегрує ті види діяльності, що важливі для неї з огляду на її зміст, то відповідно і професійна компетентність має містити складові, які б відповідали цим видам діяльності. Як слушно зауважила Г. Локарева [6, с. 22], професійне спілкування містить потужний резерв підвищення професійної майстерності та компетентності, а також удосконалення організації діяльності стосовно всіх систем спілкування.

Кваліфіковане опанування навичок професійного спілкування є тим інструментом, що надає можливість не просто забезпечити взаємодію між фахівцем і клієнтом, але й грамотно та відповідно вирішити проблеми замовника. Якщо виконання конкретного виду роботи викликає певні труднощі, то завдяки професійному спілкуванню, наприклад, менеджера і виконавця, вдається підвищити рівень готовності останнього.

Щоб оцінити культурну спадщину тієї чи іншої спільноти, необхідно вибирати такі критерії, які за своєю суттю є універсальними, а саме: з'ясування значення кожної культури в сучасному суспільстві в історичному аспекті та зіставлення її з принципами свободи і совісті, як універсальних вимірів культури світу та співіснування [1, с. 15]. При такому підході у контексті культурної взаємодії особливого значення набуває принцип інтеграції, що передбачає здатність зіставляти й обмінюватися цінностями, стандартами, моделями поведінки і мислення з позицій рівності та співучасті. Поняття культурної інтеграції передбачає комунікативну взаємодію, що допускає (у контексті взаємозалежності і рівноправності) змішування культур, зіставлення, конфлікт, конкуренцію, обмін та, як наслідок, культуротворчий синтез, який ускладнює і водночас збагачує ідентичність.

У процесі культурної інтеграції задіяно мовленнєву та комунікативну складові, тому ефективність цього процесу залежить від рівня сформованості відповідних компетенцій. Формування мовленнєвих і комунікативних компетенцій відбувається шляхом засвоєння норм мовленнєвої поведінки вдосконалення вмінь та навичок спілкування в різних сферах і ситуаціях.

Міжкультурний підхід спрямовано на пізнання та розуміння іншої культури. Він надає студентам змогу порівняти елементи і структурні єдності іншомовної культури з традиціями, звичаями й іншими виявами своєї власної культури. Оскільки студент часто розглядає культурні явища іншого народу з погляду внутрішньої перспективи, крізь призму власної культури, то стає зрозуміло, чому допускаються грубі помилки, що іноді порушують процес

спілкування, а іноді роблять його просто неможливим. Розуміння причин цих порушень надає можливість сформувати в студентів почуття толерантності.

Компетентнісний підхід орієнтує на нові цілі освіти, а в туристичній освіті, зокрема для підготовки фахівців міжнародного туризму, він тісно пов'язаний із міжкультурним підходом. У цьому контексті виникає питання про нові підходи до відбору і систематизації знань, створення навчальних курсів та їх взаємоузгодженості для досягнення нової якості освіченості майбутніх фахівців міжнародного туризму.

Міжкультурна компетентність – це комплекс знань, умінь і навичок, які надають можливість адекватно оцінити комунікативну ситуацію, співвіднести інтенцію з вибором вербальних та невербальних засобів, втілити в життя комунікативний намір і верифікувати отримані повідомлення. Вона забезпечує відсутність культурного шоку в процесах міжкультурної комунікації, формування вторинної мовної особистості, яка реалізується в межах діалогу культур та формується як синтез мовної, комунікативної, культурної і предметної (феноменологічної) компетенцій [10, с. 78–79].

Міжкультурну компетентність визначають як наявність знань, умінь та навичок, що використовуються в процесі спілкування з культурно відмінними людьми. У зв'язку з цим можна визначити її, як наявність знань про свою культурну належність і свої культурні традиції, для того, щоб використовувати ці знання в процесі спілкування з культурно відмінними особистостями та розвивати в поведінці певні стратегії, які будуть прийнятними в спілкуванні з представниками інших культурних груп. На основі цих визначень виокремлюють чотири основних компоненти міжкультурної компетентності: *когнітивний*, що містить знання про інші культури або групи і когнітивні здібності більш високого рівня; *інтраособистісний*, який співвідноситься з внутрішнім станом особистості та його розвитком, або самовизначення окремо взятої особистості (важко досяжний, але, проте, ключовий аспект розвитку ефективної міжгрупової комунікації); *міжособистісний*, що стосується поведінкових здібностей особистості знаходити спільну мову з людьми різних

культурних груп; *діяльнісний*, тобто здатність ефективно, належним чином поводитися під час міжкультурної взаємодії.

Міжкультурна компетентність може також розглядатися як постійний внутрішній особистісний процес. З цієї точки зору особистість зі сформованою міжкультурною компетентністю є такою, що має розвинені поведінкові, когнітивні й афективні (емоційні) компетенції, зокрема: емпатію, адаптивну мотивацію, здатність шукати альтернативні шляхи розвитку, поведінкову гнучкість і навички особистісно-орієнтованого спілкування [12, с. 156].

У міжкультурній компетентності виокремлюють два типи компетенцій: контент-компетенції (змістовні) та процесуальні компетенції. Контент-компетенції мають статичний одновимірний характер і передбачають знаннєвий аспект (“знаю, що це таке”) “іншої” та “рідної” культур. Вони містять знання про історію, мову, невербальну поведінку, світогляд, табу, цінності, норми, звички, традиції, символи, поведінкові кліше, уподобання, соціальні ролі тощо. Як правило, більшість із так званих знань про культуру походять із стереотипів і характеризуються позитивним чи негативним ціннісно-емоційним забарвленням. Такі компетенції не гарантують повної культурної функціональності [11, с. 5].

Натомість процесуальні компетенції визначають динамічний характер міжкультурної компетентності та вказують її спрямованість на взаємодію. Ці компетенції пов’язано із ситуаційними умовами, культурними особливостями й учасниками взаємодії. Вони вказують на поведінковий аспект міжкультурної компетентності (“знаю, як це зробити”). Зокрема, модель міжкультурної компетентності містить такі компоненти: довіра до особистісної культури іншої особи на основі відкритості та зацікавленості; знання у галузі соціології і психології груп, а також загальних процесів суспільної та індивідуальної взаємодії; навички інтерпретації подій, дискурсів і реальної дійсності іншої культури через розуміння власної; уміння віднаходити шляхи пізнання та набуття нових знань через практичну взаємодію з іншою культурою, а також здатність їх використовувати в процесі комунікації і співробітництва.

На думку В. Лозовецької, професійна підготовка фахівців сфери послуг та туризму на основі застосування компетентнісного підходу має здійснюватися із формуванням відповідного професійного мислення, обґрунтуванням відповідних освітніх цілей і мотивів, оновленням змісту, форм та методів навчання, координацією навчально-виховної діяльності, спрямованою на формування ринкових цінностей, забезпечення конкурентоспроможності фахівця, його готовності до вирішення реальних професійних завдань і проблем в умовах ринкового середовища [5, с. 152]. Тому застосування компетентнісного підходу у професійній підготовці фахівця сфери послуг та туризму має передбачати: формування здатності до розпізнавання власних і чужих відчуттів та настроїв; забезпечення особистісної емоційної рівноваги; усвідомлене сприйняття проблем і потреб споживача послуг; вміння аналізувати та прогнозувати емоційні настрої споживача послуг за умови цілісного сприйняття його потреб і проблем; опанування комунікативних умінь щодо ефективної співпраці з колегами, партнерами та споживачами послуг [4, с. 82].

Активний пошук способів підвищення готовності майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування зумовлює потребу застосування системного підходу до їх професійної підготовки, який надає можливість вибрати ефективні шляхи вирішення цієї проблеми. Процес формування готовності майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування може бути подано як систему.

Системний підхід спрямовано на виявлення конкретних механізмів забезпечення цілісності системи, а також типів її зв'язків. Особлива увага звертається на різноманіття внутрішніх і зовнішніх зв'язків системи, на те, який механізм дозволяє об'єднати її основні поняття в єдину теоретичну картину та виявити її цілісність. Оскільки система професійної підготовки у вищому навчальному закладі знаходиться під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників, важливе значення має утримування між ними рівноваги, тобто система має зберігати свій стан незмінним якомога довше (як за відсутності, так і за

наявності зовнішніх збурюючих впливів). На нашу думку, до найважливіших зовнішніх збурюючих впливів можна віднести: вимоги ринку щодо асортименту та якості товарів, у тому числі й туристичних, для задоволення попиту на них; зміна освітніх парадигм щодо підходів до навчання фахівців різних напрямків підготовки; соціальні та культурні потреби полікультурного середовища; а до внутрішніх параметрів (змінних) системи – якісні (науково-методичний рівень навчально-методичного забезпечення дисциплін; готовність викладачів до інноваційної діяльності; рівень освітньої підготовки абітурієнтів і, відповідно, студентів) та кількісні (кількість відведених годин на конкретну дисципліну; розподіл годин по курсах; забезпеченість студентів підручниками, посібниками, методичними матеріалами для самостійної роботи).

Важливу роль у формуванні готовності майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування відіграє комунікативний підхід. Оскільки спілкування є процесом взаємодії і взаємостосунків, за якого відбувається обмін інформацією, діяльністю, емоціями, уміннями, навичками, воно виконує такі важливі функції: контактну, інформативну, координуючу, спонукальну, виховну та інші. Різномасштабність спілкування, яке можна розглядати, як “єдність комунікації, інтеракції і перцепції” [9, с. 437], надає можливість виокремити його різні типи та види. Комунікація розглядається як обмін інформацією, що є значущою для учасників спілкування. Найчастіше вона здійснюється за допомогою мови, яка є однією з основних особливостей людини. У процесі комунікації за допомогою мови можна не лише повідомляти оточуючим інформацію, але й передавати настрій та почуття. Комунікація може відбуватися і за допомогою невербальної поведінки, що містить погляди, вираз обличчя, пози, жести, міжособистісну дистанцію, інтонацію голосу. Важливо зазначити, що саме у процесі комунікації розвивається також уміння долати виникаючі складності, бар’єри. Інтеракція як організація взаємодії між людьми відображає поведінковий аспект, а перцепція – процес сприйняття та взаєморозуміння один одного партнерами зі спілкування.

Міжкультурна комунікація є процесом спілкування (вербального і невербального) людей (груп людей), які належать до різних національних лінгвокультурних спільнот та, як правило, користуються різними ідіоетнічними мовами, відчувають лінгвокультурну “чужинність” партнера зі спілкування, мають різну комунікативну компетенцію, що може стати причиною комунікативних невдач або культурного шоку в спілкуванні.

Комунікативний компонент виявляється в здатності чітко, зрозуміло і переконливо висловлювати свої думки та почуття за допомогою вербальних і невербальних засобів спілкування. Критеріями сформованості комунікативного компоненту культури міжкультурного спілкування є: 1) правильність мовлення – знання та вміння дотримуватися прийнятих у сучасній суспільно-мовленнєвій практиці мовних норм (орфоепічних, лексичних, граматичних, стилістичних тощо); 2) точність мовлення – зрозумілість висловлень для партнерів з комунікації, адекватність слів або синтаксичних конструкцій об’єктивній дійсності; 3) логічність мовлення – опанування техніки смислової зв’язності, тобто логіки викладу, за якої не виникає суперечностей, а також знань мовних засобів, якими можна оформити думку; 4) доречність мовлення – уміння добирати найбільш точні, доречні в даній ситуації мовні засоби з урахуванням мети, умов, сфери спілкування та психічного стану партнера з комунікації; 5) виразність мовлення – уміння естетично, оригінально й яскраво висловлювати свої думки; 6) знання та дотримання етикетних норм і правил мовлення. Вторинна соціалізація сприяє розвитку вже набутої культурної компетенції та переходу її у міжкультурну компетенцію. Цей процес додатково потребує здібності до аналізу і сприйняття інших культур. Оскільки у процесі міжсуб’єктної взаємодії беруть участь особистості, дії яких залежать від їх особистісних якостей та реакції на ситуацію, культура професійного спілкування розглядається як єдність двох взаємопов’язаних, але якісно своєрідних підструктур: особистісної і поведінкової. Кожна з них впливає на вибір суб’єктом способів спілкування. Особистісна підструктура містить у собі мотиваційно-ціннісні установки, професійні орієнтації, які визначають

спрямованість його спілкування, вибір тих чи інших способів взаємодії з співробітниками. Поведінкова, або операційно-дійова, підструктура охоплює способи організації професійної взаємодії з партнерами, вербальні та невербальні засоби спілкування, комунікативні стратегії і прийоми впливу на підлеглих [3, с. 7].

Характер спілкування змінюється залежно від роду та перебігу діяльності. Якщо на певному етапі виявляється, що для успішного вирішення поставлених завдань однієї можливості спілкування вже недостатньо, виникає потреба пошуку нових форм і засобів спілкування. У цьому випадку спілкування перетворюється у засіб або спеціальний інструмент, без опанування якого сама діяльність стає неможливою або неефективною. Спеціалізація або диференціація спілкування потребують поглиблених знань та вмінь з предмету розгляду. Набуваючи цілеспрямованого прикладного характеру, спілкування перетворюється у професійне. Професійне ділове спілкування є властивим групі людей, яких об'єднують спільні інтереси, при обговоренні яких вони виявляють свою компетентність. Культура професійного спілкування синтезує в собі комплекс знань, цінностей, способів поведінки, необхідних у ситуаціях ділового спілкування, і вмінь гнучко реалізовувати їх на практиці з метою забезпечення ефективної спільної діяльності. Отже, ефективне виконання службових обов'язків потребує системи знань, умінь та навичок, від рівня сформованості яких залежить якість професійного спілкування.

Висновки. Отже, у результаті узагальнення розглянутого матеріалу щодо концептуальних засад дослідження нами виокремлено чотири основні підходи до формування готовності майбутніх фахівців міжнародного туризму до міжкультурного спілкування: міжкультурний, компетентнісний, системний і комунікативний. Оскільки у професійній підготовці майбутніх фахівців міжнародного туризму особлива увага звернена до міжкультурного спілкування, то провідним підходом можна вважати міжкультурний.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку. До подальших напрямків дослідження відносимо конкретизацію змісту компетентностей фахівців міжнародного туризму.

Список використаної літератури

1. Довгополова, Я. В. Формування толерантних відносин студентів у полікультурному середовищі вищого навчального закладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 “Соціальна педагогіка” / Я. В. Довгополова. – Луганськ, 2007. – 20 с.

2. Етика : навч. посібник: / [М. І. Панов, О. А. Стасевська та ін. ; за ред. проф. В. О. Лозового]. – К. : Хрінком Інтер, 2002. – 224 с.

3. Лівенцова, В. А. Формування культури професійного спілкування у майбутніх менеджерів невиробничої сфери : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / В. А. Лівенцова. – Вінниця, 2002. – 20 с.

4. Лозовецька, В. Т. Професійні цінності сучасного фахівця туризму / В. Т. Лозовецька // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, досвід, проблеми : зб. наук. праць. – К. ; Вінниця : ДОВ “Вінниця”, 2008. – Вип. 16. – С. 79–84.

5. Лозовецька, В. Т. Підготовка фахівця туризму на засадах застосування компетентнісно-діяльнісного підходу / В. Т. Лозовецька // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. праць. – Харків : НТУ “ХПІ”, 2008. – Вип. 17(21). – С. 55–60.

6. Локарева, Г. В. Теоретичні та методичні засади застосування художньо-естетичної інформації у підготовці соціального педагога до професійного спілкування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Г. В. Локарева. – К., 2005. – 44 с.

7. Радомський, І. П. Формування культури професійного спілкування у майбутніх офіцерів МВС України в процесі навчання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / І. П. Радомський. – Вінниця, 2007. – 20 с.

8. Рекомендації методологічного семінару // Реалізація європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України : матеріали методологічного семінару. – К. : Педагогічна думка, 2009. – С. 346–351.

9. Сисоєва, С. О. Психологія та педагогіка : підручник [для студентів вищих навчальних закладів непедагогічного профілю традиційної та дистанційної форм навчання] / С. О. Сисоєва, Т. Б. Поясок. – К. : Міленіум, 2005. – 520 с.

10. Словник термінів міжкультурної комунікації / Ф. С. Бацевич. – К. : Довіра, 2007. – 208 с.

11. Stier, J. Internationalization, intercultural communication and intercultural competence / Jonas Stier // Journal of Intercultural Communication. – 2006. – № 11. – P. 1–11.

12. Taylor, E. W. Intercultural competency: A transformative learning process / E. W. Taylor // Adult Education Quarterly. – 1994. – № 44 (3). – P. 154–174.

Рецензент: кандидат педагогічних наук Камінська О. М.

Стаття надійшла до редакції 19.02.2013.

Баглай О. И. Концептуальные подходы к формированию готовности будущих специалистов международного туризма к межкультурному общению

В статье рассматривается сущность обоснованных основных подходов к формированию готовности будущих специалистов международного туризма к межкультурному общению в процессе обучения: межкультурного, компетентностного, системного и коммуникативного.

Ключевые слова: *специалист международного туризма, готовность, межкультурное общение.*

Bahlai O. I. Conceptual approaches to formation of readiness of future international tourism specialists to intercultural communication

The article deals with the essence of the grounded basic approaches to formation of the readiness of future international tourism specialists to intercultural communication in the process of studying: intercultural, competence, system and communicative.

Keywords: *international tourism specialist, readiness, intercultural communication.*